

5874
078

Матеріали III міжнародної наукової конференції

ПРОБЛЕМИ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ
ТА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОЛОГІЇ

інших регіонах країни, а також із досить сталою звичкою людей до несприятливих екологічних умов. Тож, соціологічне бачення пошуку ефективних шляхів адаптації людей до сучасної соціоекологічної ситуації, а цього потребують майже 80% мешканців індустріально - промислових регіонів України (65% з них зовсім неадаптовані, а 15% - скоріше неадаптовані, ніж адаптовані), пов'язується, на наш погляд, із розвитком і становленням нового напрямку в соціологічній науці, який називається інвайронменталізм.

Об'єктом інвайронментальної соціології є глобальна біо-техно-соціосфера, а предметом, як зазначалось на першому Всесвітньому симпозиумі "Сучасний розвиток інвайронментальної соціології", який відбувся в Нідерландах в червні 1992 року - характер та особливості співіснування та сорозвитку соціуму та природи. Власне соціологи та екологи пов'язують становлення цієї парадигми в соціології зі здійсненням справжньої соціальної революції, яка змінить етичні настанови, систему цінностей і норм з метою подолання екологічної небезпеки, перед загрозою якої опинилося людство. Як зазначалося в доповіді "Здоров'я планети", яку було представлено вченими Міжнародного Інституту Джорджа Геллапа (Прінстон, США), основними завданнями інвайронментальної соціології є:

- визначення рейтингу стану екології як в світовому, національному, так і в регіональному масштабах;

- з'ясування видів екологічних проблем та їх впливу на соціально- психологічне самопочуття людей;

- дослідження причин екологічних проблем, які існують чи уможливлені в найближчому майбутньому;

- пошук ефективних шляхів вирішення національних та регіональних екологічних проблем.

Тому вважаємо, що інвайронментальні дослідження мають стати важливою складовою практичної діяльності соціологів Криворізького регіону як одного з найнебезпечніших в екологічному аспекті в Україні. У цій діяльності першочерговим своїм завданням вбачаємо накопичення і поширення об'єктивної інформації серед населення за допомогою мас-медіа про соціоекологічний стан довкілля та пов'язані з ним особливості соціально- психологічної адаптації людей, в пошуку яких знаходяться сьогодні мільйони людей не тільки України, але й земної планети в цілому.

Організація науково-дослідної екологічної роботи студентів педвузу

Н. В. Гнілуша

Криворізький державний педагогічний університет

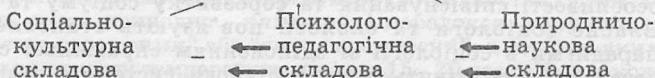
В багатьох вищих навчальних закладах набуто позитивний досвід з організації та проведення науково-дослідної роботи студентів, яка екологічно спрямована. Роботи подібного плану мають не тільки велике науково-практичне значення, але й здійснюють вплив на формування екологічної культури студентів. Дослідження поняття "екологічна культура" дозволяє помітити, що воно включає в себе такі складові, як: екологічна свідомість, екологічні переконання, екологічний світогляд, наявність готовності до екологічної

діяльності, формування відповідального відношення до навколишнього середовища.

Враховуючи, що курс "Основи екології" вивчається студентами педвузу усіх спеціальностей, нами був проведений аналіз професіограм, кваліфікаційних характеристик, навчальних планів і програм, вивчення досвіду змісту екологічної освіти студентів небіологічних спеціальностей, що дозволило нам розробити "Структуру підготовки вчителів до наукової еколого-природоохоронної діяльності":

Формування екологічної культури

Екологічна свідомість і поведінка

Необхідність формування екологічної готовності, як складової частини професійної підготовки майбутнього вчителя, стала в наш час очевидною. Екологічна готовність, структуру якої складають взаємопов'язані компоненти, являє собою одну із важливих професійних якостей майбутнього вчителя:

1. Екологічний (знання: про природу, взаємозв'язки в системі "людина - природа - суспільство", способи збереження і поліпшення природного середовища; вміння досліджувати стан природи і позитивно впливати на неї).

2. Методичний (знання: екологічної складової шкільних програм і підручників, змісту, форм та методів організації навчальної й позанавчальної роботи з екологічного виховання; вміння моделювати, організовувати навчальну роботу з екологічного виховання).

3. Дослідницький (вміння проводити науково-дослідну роботу в області екології).

4. Соціальної активності (активна участь в роботі з охорони навколишнього середовища).

Очевидно, що тільки зусиллями спеціальних кафедр факультету природознавства в педвузі сформувати екологічну готовність на високому рівні неможливо. Особливою гостроти набуває проблема на всіх факультетах, за винятком природничого, географічного і факультету початкових класів. В зв'язку з цим виникає потреба в підвищенні ролі всіх кафедр в екологічній підготовці студентів, а також координації їх діяльності. Реально функцію координуючого центру може виконувати проблемна екологічна лабораторія. Лабораторія є методичним центром, пов'язуючою ланкою між вузом, дошкільними закладами, школою і позашкільними виховними закладами. В рамках лабораторії об'єднуються студентські наукові групи, які досліджують проблеми стану природного середовища і екологічного виховання школярів.

В задачі лабораторії входить:

- вдосконалення процесу підготовки майбутнього вчителя в його окремих ланках;
- розробка методик підготовки вчителя до формування екологічної культури школярів;

• науково-методичне забезпечення процесу екологічної підготовки;

• активне залучення студентів до дослідницької роботи в області охорони навколишнього середовища і екологічного виховання школярів;

• залучення студентів до підготовки курсових і дипломних робіт з проблеми; участі у конкурсі на кращу наукову роботу;

• екологічна освіта класних керівників, батьків учнів;

• підготовка методичних посібників для вчителів, студентів, школярів, упорядкування пакету методичних матеріалів;

• вивчення та впровадження зарубіжного досвіду освіти та виховання в області навколишнього середовища;

• екологічна освіта населення.

При цьому основними проблемами дослідження є:

1. Вивчення стану природного середовища на регіональному рівні.

2. Удосконалення процесу еколого-краєзнавчої освіти студентів.

Як видно з поставлених задач і напрямків роботи, еколого-краєзнавча підготовка майбутнього вчителя в рамках проблемної лабораторії має здійснюватися гармонійно. Крім того, студенти мають можливість не лише теоретичної розробки проблеми, але й апробації рекомендацій на практиці.

Працюючи в тісному контакті з викладачами різного профілю, студенти отримують можливість розглянути проблеми з різних сторін, засвоїти сучасні погляди, теорії, ідеї, поняття. Поглинаючись в науково-творчу атмосферу, молоді дослідники швидше будуть оволодівати теорією і методикою дослідження. Тісний контакт викладачів різних спеціальностей дає можливість для підготовки дипломних робіт на межі наук, розкриваючи науковий та методичний аспект теми.

Удосконалення діяльності проблемної екологічної лабораторії надалі буде спрямоване на підвищення рівня еколого-краєзнавчої готовності майбутнього вчителя. Виховання гідності за рідне місто, шанобливе ставлення до його спадщини допомагає більш глибокому ставленню екологічної культури.

Ціннісне ставлення до об'єктів живої природи в структурі екологічної свідомості старшокласників

С. Ф. Устименко

Криворізький державний педагогічний університет

Особливість навчально - виховного процесу на сучасному етапі розбудови національної освіти в Україні полягає в тому, що його головним завданням є формування морально - психологічної готовності до життя в мінливому світі, яка передбачає творче ставлення до цього світу та відповідальність за наслідки своєї діяльності.

Тому, психологічним об'єктом впливу в процесі виховання особливості є смислові установки, які стають регуляторами поведінки і спрямовують активність людини.

З соціально-психологічної точки зору установка - це певне ставлення, ціннісна диспозиція по відношенню до того чи іншого об'єкту.